

Popieranie zmeny klímy a konšpiračné teórie v politickom diskurze

Simona Laciková 

Abstract

Climate Change Denial and Conspiracy Theories in Political Discourse.

This study examines climate change denial and conspiracy narratives in contemporary political discourse, focusing on the populist rhetoric of Slovak politician Rudolf Huliak. Although scientific consensus on anthropogenic climate change is well-established, political communication frequently denies this consensus, often through populist and conspiratorial frames. Key populist narratives identified include elite-driven ideological projects, planned deindustrialization, restrictive eco-dictatorship, and threats to national sovereignty, frequently reinforced by conspiracy theories such as malicious global plots and information control. The qualitative analysis demonstrates how these narratives legitimize opposition to climate policy, foster societal polarization, and mobilize public opinion against environmental regulations. Findings highlight the interplay between populist discourse and conspiracy thinking in shaping public perceptions of climate change and the socio-political resistance to climate action.

<https://doi.org/10.53465/JAP.2025.9788022552806.266-281>

Keywords: climate change denial, populist rhetoric, conspiracy theories; environmental policy.

Kľúčové slová: popieranie klimatickej zmeny, populistická rétorika, konšpiračné teórie, environmentálna politika.

Úvod

Diskusia o klimatickej zmene je v súčasnosti jednou z najvýznamnejších tém verejného priestoru. Hoci vedecký konsenzus o existencii a príčinách globálneho otepľovania je jednoznačný, v politickom diskurze sa objavujú naratívy, ktoré tento konsenzus spochybňujú alebo ho popierajú. Ich súčasťou bývajú aj konšpiračné teórie, ktoré klimatickú problematiku interpretujú prostredníctvom motívov skrytých elít, manipulácie či ekonomických záuj-

mov. Výroky politikov majú v tejto súvislosti zásadný význam, pretože ovplyvňujú verejnú mienku, rámcujú spoločenskú debatu a prispievajú k polarizácii spoločnosti. Analýza týchto výrokov umožňuje odhaliť, aké argumentačné stratégie a naratívy sa používajú pri komunikácii o klíme a akým spôsobom sú prepojené s konšpiračným myslením.

Empirický základ analýzy tvoria výroky Rudolfa Huliaka zverejnené na sociálnej sieti Facebook a audiovizuálne materiály dostupné na platforme YouTube. Výskum sa zameriava na identifikáciu, kategorizáciu a interpretáciu naratívov popierania klímy a konšpiračných rámcov v politickej komunikácii.

Teoretické východiská skúmania

Kľúčové znaky populistickej rétoriky

Na základe súčasnej výskumnej literatúry možno populistickú metanaráciu charakterizovať tromi kľúčovými znakmi: anti-elitizmom, anti-pluralizmom a pro-ludovou suverenitou.

Anti-elitizmus stavia „čistý ľud“ proti „skazenej elite“ a rozdeľuje spoločnosť na dve homogénne antagonistické skupiny na základe morálneho hodnotenia, ktoré delegitimizuje elity v politike, médiách, hospodárstve, vede či občianskej spoločnosti (Mudde, 2014). Anti-elitistický diskurz sa často spája s konšpiračnými naratívmi, ktoré pripisujú elitám tajné plány proti spoločnosti (Lamberty & Nocun, 2023).

Odmietanie pluralitného usporiadania spoločnosti vychádza z predstavy homogénneho ľudu s jednotnou vôľou a jednotnými záujmami (Jacob et al., 2020). Táto koncepcia je sprevádzaná skepsou voči parlamentným procesom, kompromisom a sprostredkujúcim inštitúciám (Müller, 2016). Rozdiely v hodnotách, životných štýloch či svetonázoroch sú popierané alebo znevažované.

Tretím znakom je dôraz na bezprostrednú suverenitu ľudu. Populisti sa prezentujú ako jediní autentickí zástupcovia „skutočnej vôle ľudu“, čím spochybňujú legitimitu zastupiteľskej demokracie a jej inštitúcií. Uprednostňujú priame formy výkonu moci, ako sú plebiscity alebo tzv. „vodcovskú demokraciu“, v ktorej jedna osoba stelesňuje vôľu ľudu (Rensmann, 2006). Tento postoj vedie k oslabovaniu a delegitimizácii kľúčových kontrolných mechanizmov demokracie, ako sú žurnalistika, veda či občiansky sektor.

Populistické naratívy spochybňujúce environmentálnu politiku

V oblasti environmentálnej politiky sa čoraz častejšie uplatňuje populistická metanarácia, ktorá konštruuje obraz záujmovo orientovaných elít vládnu- cich proti vôli ľudu. V súlade so súčasnými štúdiami sme identifikovali se- dem dominantných populistických naratívov, ktoré delegitimizujú klimatic- kú politiku a jej aktérov.

Jedným z najdominantnejších je spochybňovanie samotnej existencie klimatickej krízy, ktorá je vykresľovaná ako podvod alebo inscenácia elít v politike, vede, médiách a občianskej spoločnosti (Meilicke & Strobel, 2023). Podľa Reusswig et al. (2021) je klimatická veda skorumpovaná a spoločenská nálada „hysterická“. Klimaskeptické naratívy sú často pre- viazané s konšpiračnými teóriami, ktoré tvrdia, že klimatická veda je zma- nipulovaná, údaje sfalšované a inštitúcie ako IPCC sú nástrojom globálnych elít usilujúcich sa o zavedenie „nového svetovej poriadku“. Tento naratív využívajú konšpiračných hnutí ako QAnon či Great Reset aj v inštitucionalizované skupiny, ako je Európsky inštitút pre klímu a energiu (EIKE) (Brunnengräber, 2018).

V perspektíve naratívu plánovanej deindustrializácie údajne hrozí pokles prosperity, strata pracovných miest a zníženie konkurencieschopnosti a životnej úrovne (Jakob et al., 2020). V populistickej podobe tento naratív pripisuje environmentálnym aktérom úmyselnú deštrukciu hospodárskeho systému, s čím často súvisí aj tvrdenie o ohrození energetickej bezpečnosti v dôsledku ukončenia využívania uhlia (Schaller & Carius, 2019). Ako al- ternatíva sa uvádza pokračovanie vo využívaní hnedého uhlia a jadrovej energie, ktoré sú prezentované ako domáce zdroje garantujúce národnú energetickú suverenitu (Sommer et al., 2022). Tieto scenáre adresujú hlboko zakorenené obavy obyvateľstva zo štrukturálnych zmien spôsobených glo- balizáciou.

Podľa naratívu úmyselného znevýhodnenia prebiehajú udržateľné politi- ky vždy na úkor nízkoprijmových skupín alebo „obyčajných ľudí“. Využíva sa tu populistické metarozprávanie o „obyčajnom ľude“ alebo „malom člo- veku“, ktorý je iracionálnou politikou nadmerne či dokonca úmyselne zaťa- žovaný (Sommer et al., 2022). Často sa to spája s motívom obete, podľa ktorého negatívne dôsledky transformácie nesie výlučne sociálne a ekono- micky znevýhodnené obyvateľstvo z vidieckych a marginalizovaných re- giónov, pričom mestská elita tieto bremená na nich vedome presúva (Radtke et al., 2019). V „pravicových“ médiách je stvárnenie „malého človeka“ ako obete energetickej transformácie široko rozšírené (Forchtner et al., 2018).

Naratív obmedzujúcej ekodiktatúry prezentuje environmentálne regulá- cie ako autoritatívne a antidemokratické zásahy do osobných slobôd. Tento

naratív často rámkuje politiky udržateľnosti ako formu útoku na tradičný životný štýl (napr. jazda autom) a existujúci status quo, pričom sa konštruuje konflikt medzi mestskými kozmopolitmi a traditionalisticky orientovanými komunitaristami (Sturm, 2020). Štátni aktéri a environmentálni aktivisti sa pritom stávajú symbolom nepriateľa a reprezentácie kozmopolitických hodnôt (Matlach & Janulewicz 2021).

Podľa argumentácie naratívu elitaristického ideologického projektu sú environmentálne opatrenia presadzované záujmovo orientovanou elitou proti spoločnému dobru a záujmom ľudu (Selk & Kemmerzell, 2022). Skutočné motívy sú podľa tohto rámca politické, ideologické (Forchtner & Kølvræ, 2015) alebo finančné záujmy (Winter et al., 2022). Obzvlášť energetická transformácia je opisovaná ako „typický megaprojekt politickej elity“, z ktorého profitujú zelení ideológovia a osoby ziskuchtivé (Reusswig et al. 2020). Obvinenia z iracionálneho alarmizmu či „kvázi-náboženskej, kultovo pripomínajúcej klimatickej hystérie“ majú za cieľ zosmiešniť a delegitimizovať vedcov, aktivistov a environmentálne opatrenia (Matlach & Janulewicz, 2021). Pri tomto naratíve sa vedeckej expertíze často stavia do protikladu „zdravý rozum“ (Sommer et al., 2022).

V naratíve ohrozeného národného štátu sa populistické odmietanie environmentálnej politiky spája s nacionalistickými postojmi (Schaller & Carrius, 2019). Transnárodné klimatické dohody a nariadenie od EÚ, OSN alebo IPCC sú prezentované ako nelegitímne, nedemokratické alebo diktátorské a považujú sa za stratu národnej suverenity (Jacob et al., 2020; Sturm, 2020). Medzinárodné inštitúcie sú vnímané ako elitárske, technokratické a odtrhnuté od občanov (Böhmelt et al., 2023). Vytvára sa pritom morálny kontrast medzi „dobrým ľudom“, ktorý bráni národnú suverenitu, a „zlými transnárodnými elitami“, ktoré ju podkopávajú (Forchtner & Özvatán, 2022). Dôležitú úlohu hrajú antisemitické, rasistické a queer-fóbne konšpiračné ideológie. Argumentácia sa často opiera o údajne malý podiel krajiny na globálnych emisiách CO₂ (Jacob et al., 2020).

Naratív ničenia prírody a domova slúži na plošné odmietanie environmentálnych opatrení, najmä v oblasti klimatickej ochrany a energetickej transformácie. Ide napríklad o obvinenia „zelených mestských elít“ alebo firiem v sektore energetickej transformácie, že sa obohacujú na úkor domácej prírody. Dva hlavné motívy sú ohrozenie zvierat a biodiverzity a negatívny estetický dopad na krajinu. Napr. veterné elektrárne sú označované za príčinu úhynu vtákov, hmyzu a netopierov, či „deformáciu“ krajinného obrazu (Otteni & Weisskircher 2022; Küppers, 2022; Humpert et al., 2021).

Tieto populistické naratívy sú účinné z pragmatických a psychologických dôvodov. V prvom rade útočia na neistotu a potrebu komfortu. Zmena klímy je komplexný problém, ktorý vyvoláva neistotu a vyžaduje od ľudí

zmenu zaužívaného správania a návykov, čo je prirodzene nepríjemné. Naratívy, ktoré spájajú klimatickú politiku s deindustrializáciou, zvyšovaním cien alebo obmedzovaním slobody, využívajú reálne obavy obyvateľstva. Ide o hlboko zakorenený strach zo straty zamestnania a poklesu životnej úrovne, ktoré sú pre mnohých hmatateľnejšie ako neviditeľné dopady klimatickej zmeny. Popieranie je teda „výsledkom kombinácie ekonomických záujmov, politickej ideológie, dezinformácií a psychologických faktorov“ (CO2 news, 2025).

Konšpiračné teórie v politickom diskurze

Konšpiračné teórie zohrávajú podstatnú úlohu v populistickej komunikácii. Posilňujú nedôveru voči etablovaným inštitúciám a vytvárajú uzavretý obraz sveta, v ktorom tajná elita ovláda spoločenské dianie. Často sa šíria prostredníctvom sociálnych sietí a alternatívnych médií. V politických kampaniach sa cielene využívajú ako nástroj dezinformácie s cieľom ovplyvniť volebnú mienku. Konšpiráciu možno definovať ako „tajné spolupôsobenie skupiny osôb, v ktorých dohody a konanie smerujú k tomu, aby ovplyvnili udalosti vo svoj prospech“ (Hepfer, 2015).

Na základe výskumu Brothertona et al. (2013) rozlišujeme konšpiračné presvedčenia podľa rôznych aspektov:

- a) Vládne zneužívanie – presvedčenie, že vlády a ich agentúry rutinne páchaná závažnú kriminalitu, vrátane atentátov a teroristických útokov, voči vlastným občanom a tieto činy následne utajujú;
- b) Zlomyselné globálne sprisahania – viera, že malé, tajné skupiny alebo globálne elity skutočne ovládajú svetové dianie, politiku a ekonomiku;
- c) Mimozemské utajovanie – názor, že dôkazy o existencii a kontakte mimozemských civilizácií sú vládami a tajnými organizáciami úmyselne utajované pred verejnosťou;
- d) Osobná pohoda – ideológia, podľa ktorej organizácie úmyselne ohrozujú zdravie a slobodu jednotlivca, napríklad prostredníctvom šírenia chorôb, testovania liekov alebo používania technológií na ovládanie mysle bez vedomia verejnosti;
- e) Kontrola informácií – sprisahanie, že dôležité informácie sú úmyselne manipulované, falšované alebo utajované vládou, vedcami, médiami alebo korporáciami pre vlastný záujem a aby bola verejnosť uvedená v omyl.

V kontexte populistických postojov predpokladáme, že relevantné sú predovšetkým vládne zneužívanie, zlomyseľné globálne sprisahania a kontrola informácií.

Jazykové znaky populistickej komunikácie v diskurze o klimatických zmenách

Populizmus je spojený s manipulatívnu komunikačnou stratégiou, ktorá využíva konkrétne jazykové vzorce na vyvolanie frustrácie, strachu alebo hnevu. Najmä strach môže byť silným motivačným faktorom pri formovaní verejnej mienky (Fischer, 2018). V kontexte klimatickej politiky pravicoví populistí a popierači klimatických zmien často používajú emocionálne a polarizujúce formulácie, aby zjednodušili zložité problémy, vytvorili obraz nepriateľa a mobilizovali svoju cieľovú skupinu.

Na základe viacerých autorov možno v diskurze o klimatickej zmene identifikovať typické jazykové znaky populistických prejavov: polarizácia a kritika elít, vojenský jazyk, obetná rola ľudu, emocionalizácia, metafory a obrazný jazyk, propagandistická inscenácia, superlatívy a prehánanie, simplifikácia, výkriky a slogany, konšpiračné teórie a využitie fake news (Fischer, 2018; Scharloth, 2017; Götz-Votteler, Hespers, 2019; Hoffmann, 2015; Klinker et al., 2018; Seidler, 2016).

Výskumná vzorka a metodológia

Výskumná vzorka tejto štúdie zahŕňa vybrané výroky Rudolfa Huliaka z príspevkov na sociálnej sieti Facebook a videorozhovorov dostupných na platforme YouTube.

V rámci výskumu sa využíva kvalitatívna obsahová analýza výrokov politikov. Primárnym cieľom je identifikovať a kategorizovať naratívy popierania klimatickej zmeny a konšpiračné naratívy, ktoré sa objavujú v politickej komunikácii. V rámci analýzy jazykových prejavov sme sa zamerali na lexiku, metafory a ďalšie špecifické jazykové znaky, ktoré sú v literatúre považované za kľúčové komunikačné stratégie populistov.

Analýza vybraných výrokov Rudolfa Huliaka

V slovenskej politike sa klimatický skepticizmus a s ním spojené konšpiračné naratívy stali v posledných rokoch viditeľnou súčasťou verejnej deba-

ty. Mimoriadne výrazne sa to prejavilo v prípade slovenského politika Rudolfa Huliaka, ktorý v roku 2023 kandidoval na post ministra životného prostredia. V minulosti pôsobil v Slovenskej národnej strane (SNS), neskôr sa však od SNS odtrhol a založil vlastnú politickú stranu s názvom Strana vidieka. Vo svojich verejných vyjadreniach opakovane kritizuje klimatickú politiku EÚ, konkrétne Green Deal. Zdôrazňuje ekonomickú neefektívnosť opatrení, spochybňuje ich environmentálny prínos a tvrdí, že sú presadzované v prospech vybraných skupín, nie občanov. Prezентuje klimatickú politiku ako podvod a zámienku pre skryté plány. Huliak používa ostrý, polarizujúci jazyk, ktorým dehonestuje environmentálne iniciatívy a vykresľuje ich ako útok na slobodu, ekonomiku a tradičný spôsob života občanov. Huliak stavia proti sebe „obyčajných ľudí“ a „elity“. Jeho vyjadrenia často obsahujú explicitné konšpiračné teórie, ktoré sa zameriavajú na zlomyselné globálne sprisahania.

V jednom zo svojich posledných príspevkov na sociálnej sieti Facebook Huliak (2025) píše: *„Budú z nás zelení žobráci? Von der Leyenová chce, aby sme od roku 2027 platili o tisíce eur ročne viac. Za čo? Za to, že kúrim plynom alebo drevom? Za to, že jazdíme autom na naftu alebo benzín? Chcú nás prinútiť, aby sme kúrili tepelnými čerpadlami a jazdili elektromobilmi. Máme platiť daň za to, že Brusel nie je dosť zelený? Celý tento nezmysel sa volá ETS2. Zase sa ideme skladať na luxusný život pár energo oligarchov? Green Deal sa musí celý prehodnotiť. Lebo jeho dôsledky na priemysel sú katastrofálne. A teraz má táto zelená čižma dopadnúť na bežných ľudí. Výzvem vládu SR, aby sa postavila proti tomuto zelenému nezmyslu a šialenstvu. Toto si v žiadnom prípade nesmieme dovoliť a nemôže sa stať. Strana vidieka bude vždy stáť na strane pracujúcich proti oligarchom.“* Príspevok explicitne ilustruje viacero populistických naratívov. Predovšetkým ide o naratív plánovanej deindustrializácie, keď Huliak označuje dôsledky Green Dealu za „katastrofálne“ pre priemysel. Rovnako sa tu uplatňuje naratív úmyselného znevýhodnenia obvyčajných ľudí, keď klimatické opatrenia rámcuje ako finančný útok na bežných ľudí. V konštrukcii opozície medzi „pracujúcimi“ a „energo oligarchami“ sa navyše spája populistické metaerazprávanie o ľude a elitách s naratívom elitaristického ideologického projektu – klimatická politika je podľa neho len „nezmysel“, ktorý slúži na obohatenie úzkej skupiny mocných. Jazyk príspevku zároveň obsahuje výrazné prvky naratívu obmedzujúcej ekodiktatúry. Použitím metafory „zelená čižma“ evokuje obraz autoritatívneho nátlaku, ktorý dopadá na bežných ľudí. V konšpiračnej rovine sa ide o zlomyselné globálne sprisahanie. Klimatická politika je prezentovaná ako nástroj, ktorý má slúžiť na obohacovanie „pár energo oligarchov“, pričom zodpovednosť personalizuje na predsedníčku Európskej komisie.

V ďalšom príspevku uvádza: „*Green Deal je nezmysel a podvod!! Podiel EÚ na tvorbe CO₂ je tak malý, že naše opatrenia absolútne nedokážu ovplyvniť klimatickú situáciu. Ak by mali byť opatrenia účinné, tak USA, Čína a im podobné krajiny by sa museli začať správať zodpovedne. A navyše sú opatrenia presadzované v EÚ pretláčané kvôli prospechu veľkých hráčov a nemajú nič spoločné s ochranou životného prostredia alebo zlepšováním života občanov krajín EÚ!!!*“ (Huliak, 2025). Huliak implicitne kritizuje, že za opatreniami stoja „veľkí hráči“, čím vieme v tomto citáte jasne identifikovať naratív elitaristického ideologického projektu. Argument, že opatrenia EÚ nemajú vplyv na klímu je typickým prvkom naratívu ohrozeného národného štátu. Tvrdenie, že opatrenia sú presadzované „pre prospech veľkých hráčov“ naznačuje konšpiračné presvedčenie zlomyseľného globálneho sprisahaní.

V ďalšom príspevku Huliak nazýva klímu a CO₂ „megapodvodom tisícročia“ a „nástrojom globalizmu“ s cieľom „kontrolovať životy občanov cez CO₂ kreditný systém alebo digitálnu menu a zavedenie NWO (Nového svetového poriadku)“. Ďalej tvrdí, že elity chcú „robiť ľudí chorými“ prostredníctvom jedla („červy, cvrčky“), aby im znemožnili „riešiť politiku“ a mohli ich „dokonale ovládať“. Výrok spadá pod naratív spochybňovania existencie klimatickej krízy, elitaristického ideologického projektu a obmedzujúcej ekodiktatúry. V tomto príspevku ide o zjavné uplatnenie viacerých konšpirácií, a to zlomyseľného globálneho sprisahanie, osobnej pohody a kontroly informácii, kde sú jednotlivci údajne manipulovaní, podvádzaní a kontrolovaní bez vedomia verejnosti.

V zverejnenom videu Huliak zastáva názor, že zvýšené hodnoty sú zapríčinené intímny životom párov rovnakého pohlavia: „*Tieto liberálno-progresívne strany podporujú, aby sa nám slovenská spoločnosť otepľovala – zakladajú teplárne a podobné podniky, v ktorých sa kumuluje teplo, v ktorých vzniká CO₂ a to nechcem ešte vidieť tie sexuálne praktiky dvoch mužov, pri ktorých CO₂, siričtaním a ostatné záležitosti vznikajú ako vedľajší produkt...*“ (Huliak, 2023). Týmto výrokom Huliak spochybňuje legitimitu politických oponentov, čím zapadá do naratívu elitaristického ideologického projektu.

V Huliakových vyjadreniach opakovane prezentuje vládu ako nástroj záujmov zahraničných elit: „*A vlastne sme odhalili celý ten komplot a celú tu aktiváciu probruselsky smerovanej našej tejto vlády, ktorá bola čiste a čiste založená v rámci tej enviromafie, ktorá je momentálne v rámci sveta tej uhlíkovej stopy, toho CO₂, tej klímy a tej falošnej ideológie...*“ (Pecka, 2024). V tomto výroku Huliak vykresľuje vládu ako nástroj „enviromafie“ presadzujúcej falošnú environmentálnu ideológiu, čím zapadá do rámca naratívu elitaristického ideologického projektu. Súčasne sa tu prejavuje nara-

tív ohrozeného národného štátu, keďže Huliakova kritika smeruje proti probruselskému pôsobeniu vlády a jej údajne škodlivému vplyvu na Slovensko.

V nasledujúcom výroku Huliak dodáva: „*Jednoducho, my sme asi odhalili, o čo im v skutočnosti ide, a toto pánom začalo nevyhovovať. A momentálne zistili, že všetky tie výdobytky techniky nám treba stopnúť, že rast celej civilizácie treba zastaviť, svedkami sme toho v obmedzovaní kúrenia, sťahovaní spaľovacích motorov, obmedzovaní lietania, obmedzovaní cestovania.*“ (Pecka, 2024). Tento výrok je príkladom naratívu obmedzujúcej ekodiktatúry, kde environmentálna politika je vykreslená ako autoritatívne obmedzovanie každodenného života občanov. Súčasne sa tu objavuje naratív plánovanej deindustrializácie, keď sú technológie a civilizačný rozvoj prezentované ako účelovo obmedzované. Konšpiračne ide o zlomyseľné globálne sprisahanie, pretože opatrenia sú interpretované ako zámerné kroky na zastavenie civilizácie.

Vo výrokoch Rudolfa Huliaka sa ďalej opakuje motív koncentrácie moci v rukách malej elity: „*Takto, svet vlastní zhruba 60 ľudí a ich rodiny. Sú to tí hegemóni, de facto majitelia sveta, a prostredníctvom tých nastrčených politických bábov, ktoré ovládajú cez rôzne gender a ja neviem aké ešte iné ideológie*“ (Pecka 2024). V tomto výroku Huliaka sa silno uplatňuje naratív elitaristického ideologického projektu, kde skupina jednotlivcov údajne vlastní svet a kontroluje politiku. Súčasne sa tu objavuje aj provok naratívu ohrozeného národného štátu, keďže slovenská spoločnosť je vykreslená ako podriadená vonkajším a nelegitímnym aktérom, čo naznačuje stratu národnej suverenity.

Výrok: „*Hej, Izraelci. [...] V každej krajine, v každej mentalite, ja si myslím, oni nás každého jedného majú pod palcom*“ (Pecka, 2024) rozširuje tento diskurz a obsahuje konšpiračné prvky zlomyseľného globálneho sprisahania kontroly informácií, tentoraz v antisemitickom kontexte.

Rudolf Huliak vo svojich verejných vyjadreniach systematicky používa jazykové prostriedky, ktoré podporujú polarizáciu spoločnosti, diskreditujú klimatickú politiku a vyvolávajú silnú emocionálnu reakciu u adresátov.

Vo výrokoch sa objavujú expresívne výrazy ako *nezmysel, podvod, šialenstvo, katastrofálne, zelení žobráci, monštrum, falošná ideológia, megapodvod tisícročia, enviromafia, nastrčené politické bábkys, energo oligarchovia, pár hegemónov, zelená čižma, komplot*¹. Tieto slová majú za cieľ vytvoriť negatívnu emocionálnu reakciu a diskreditovať politiky či aktérov spojených s ochranou životného prostredia.

¹ Z pragmatických dôvodov sa neuvádza podrobná bibliografická referencia pre každý jeden z týchto pojmov, pretože by to neúmerne zaťažilo text.

Predseda Strany vidieka stavia spoločnosť do opozícií typu *my vs. oni*, čím posilňuje pocit ohrozenia a sociálnej polarizácie. Medzi najčastejšie opozície patria:

- *obyčajní ľudia vs. energo oligarchovia*
- *národ vs. Brusel/EÚ*
- *slovenská spoločnosť vs. probruselsky smerovaná vláda alebo globálne elity*
- *zelení žobráci vs. von der Leyenová*
- *Strana vidieka vs. Brusel, elity.*

Huliak využíva pojmy spájajúce sa s globálnymi konšpiračnými naratívmi, ktoré slúžia na budovanie predstavy tajných sietí moci, ktoré manipulujú svetové dianie, napr. *NWO (Nový svetový poriadok), globalizmus, environmentaľfiazia, pár hegemonov, majitelia sveta, energo oligarchovia, Izraelci nás majú pod palcom, veľkých hráčov.*

Huliakove výroky často obsahujú:

- Vojenské/bojové metafory: *zelená čižma dopadá na bežných ľudí, zastaviť rast civilizácie, zničiť priemysel* – tieto obrazy rámujú klimatickú politiku ako plánovaný útok na spoločnosť.
- Apokalyptické obrazy: *megapodvod tisícročia, zničenie priemyslu, katastrofálne dôsledky, ovládanie ľudí cez CO₂ kreditný systém, zastaviť rast celej civilizácie* – vytvárajú dystopický a totalitný scenár.

Rétorika Rudolfa Huliaka je výrazným a explicitným príkladom populisticko-konšpiračného diskurzu. Okrem identifikovaných jazykových prostriedkov (strach, dualizmus, dehonestácia) sa u Huliaka objavujú priame, neprekrývané odkazy na klasické antisemitické a globálne konšpiračné teórie (NWO, kontrola sveta 60 ľuďmi, kontrola cez potraviny). Jeho jazyk je útočný, priamo menujúci „nepriateľov“ a absurdnými spojeniami (napr. homosexualita a CO₂) prehľbujúci pocit ohrozenia a iracionality. Cieľom je úplná delegitimizácia oponentov a budovanie sveta, kde jedinými obrancami „ľudu“ sú on a jeho strana.

Dominujúce naratívy a konšpiračné rámce

Z analýzy vyplýva, že medzi dominujúce naratívy patrí: elitaristický ideologický projekt, obmedzujúca ekodiktatúra, plánovaná deindustrializácia, ohrozený národný štát. Dominujúce konšpiračné rámce zahŕňajú zlomyseľné globálne sprisahanie a kontrolu informácií.

Spôsob, akým Rudolf Huliak spája populistickú rétoriku s konšpiračnými rámcami, delegitimizuje klimatickú politiku aj vedecký konsenzus, spochybňuje existenciu klimatickej krízy, vykresľuje environmentálne opatre-

nia ako nespravodlivé alebo neefektívne a prezentujú štát a vedecké inštitúcie ako nástroje elit. Riziká z takéhoto diskurzu zahŕňajú:

- normalizáciu konšpiračného myslenia v spoločnosti,
- podkopávanie dôvery vo vedecký konsenzus a odborné inštitúcie,
- mobilizáciu proti klimatickým opatreniam, čo môže spomaliť alebo znemožniť ich implementáciu,
- posilňovanie polarizácie, extrémistických postojov a dezinformácií v spoločnosti.

Porovnanie stratégií Rudolfa Huliaka a iných politických subjektov

Analýza vybraných výrokov Rudolf Huliaka a ďalších slovenských politikov (napr. Milan Uhrík, Tomáš Taraba) ukazuje, že na Slovensku sa využíva populistická rétorika, ktorá stavia „obyčajných ľudí“ proti „elitám“ a spája ju s odmietaním klimatickej politiky.

Rudolf Huliak využíva rámec ohrozeného národného štátu a protielitného diskurzu. V jeho výrokoch sa opakovane objavuje naratív obmedzujúcej ekodiktatúry a plánovanej deindustrializácie s dôrazom na údajné zasahovanie zahraničných alebo globálnych aktérov proti Slovensku. Na sociálnych sieťach Huliak používa jazyk explicitne konšpiračný, polarizujúci, emotívny a často šokujúci, čo podporuje mobilizáciu publika.

Milan Uhrík zo strany Republika vo svojich facebookových vyjadreniach využíva rétoriku podobnú tej, ktorú prezentuje Rudolf Huliak, ale s výrazným dôrazom na ekonomické a priemyselné dôsledky klimatickej politiky. Uhrík kritizuje Európsku komisiu, ktorú označuje za pobláznenu alebo „skorumpovanú niekým zvonku“ a Green Deal, ktorý podľa neho „nechráni prírodu, ale ničí náš priemysel a našich farmárov“ a „ožobračuje Európu“ (Uhrík 2025). Zároveň odmieta konkrétne opatrenia, ako zákaz benzínových motorov, povinné elektromobily, predražené obnoviteľné energie či emisné poplatky za vykurovanie a dokonca aj za zvieratá. Rétorika Uhríka, rovnako ako Huliakova, stavia „obyčajných ľudí“ proti „elitám“ a využíva populistický rámec ohrozenia každodenného života občanov prostredníctvom údajne škodlivých politík Bruselu.

Rovnaká rétorika sa objavuje aj u predstaviteľov Slovenskej národnej strany (SNS), napríklad u Tomáša Tarabu, podpredsedu vlády a ministra životného prostredia, ktorý označil Green Deal za „*ideologický politický koncept bez vedeckého a ekonomického základu*“ (Taraba, 2025).

Podobné naratívy môžeme vidieť aj v Nemecku, napr. u Alternative für Deutschland. Odmietanie klimatickej politiky je pre AfD kľúčovou témou, rovnako ako migrácia či euro. AfD vo svojich programových dokumentoch

systematicky používa naratív plánovanej deindustrializácie, pričom kladie dôraz na ekonomické dopady klimatickej politiky – znižovanie emisií CO₂, zvýšenie cien energie, strata pracovných miest a ohrozenie hospodárskej konkurencieschopnosti. V programoch sú formulácie často sofistikovanejšie, analytickejšie, s odkazom na konkrétne opatrenia (napr. energetická transformácia, Parížska dohoda, elektromobilita). AfD často používa populistickú rétoriku „ľud vs. elity“, vykresľuje klimatickú ochranu ako projekt korumpovaných elít poškodzujúci bežných občanov, najmä nízko príjmové a vidiecke skupiny. V online komunikácii, najmä na Facebooku, sa AfD spolieha na konšpiračné rámce, ako #klimadiktatur alebo #greatreset, ktoré prepájajú klimatickú krízu s globálnymi elitami a národným ohrozením.

Záver

Analýza politickej komunikácie ukázala, že popieranie klimatickej zmeny a využívanie konšpiračných rámcov predstavujú kľúčový nástroj mobilizácie a polarizácie spoločnosti. Identifikované populistické naratívy – od spochybňovania samotnej existencie klimatickej krízy, cez obrazy plánovanej deindustrializácie a obmedzujúcej ekodiktatúry až po obvinenia z elitaristických ideologických projektov – vytvárajú rámec, ktorý delegitimizuje environmentálnu politiku a podkopáva dôveru vo vedecké inštitúcie. Konšpiračné presvedčenia typu „globálne sprisahanie elít“ alebo „kontrola informácií“ posilňujú tento diskurz a poskytujú mu uzavretú interpretačnú logiku, ktorá znemožňuje racionálnu debatu.

Analýza ďalej ukazuje, že jazyk populistických a konšpiračných diskurzov systematicky využíva emocionálne hodnotiace slová, dualistické opozície, metafory a konšpiračné označenia. Tieto prostriedky polarizujú spoločnosť, vyvolávajú strach a legitimizujú konšpiračné naratívy, ktoré su podľa prieskumu Median SK (2023) na Slovensku veľmi populárne – až tretina obyvateľov verí konšpiračným teóriám (Median SK, 2023). Politici môžu tieto naratívy posilňovať, keď ich šíria alebo využívajú na získavanie voličov, čo môžeme pozorovať aj diskusii o Green Deale.

Z hľadiska skúmania jazyka a politiky tieto zistenia potvrdzujú, že jazyk nie je len neutrálnym prostriedkom komunikácie, ale mocným nástrojom formovania spoločenskej reality. Populistické a konšpiračné naratívy o klíme preto nie sú len otázkou obsahu, ale aj otázkou diskurzívnej moci, ktorá rámcuje možnosti politického konania.

Zdroje korpusu

- Huliak, R. (2025). *!! Green Deal - ticho pokračuje. Musíme sa proti tomu postaviť !!* [Video]. Facebook, <<https://www.facebook.com/share/r/1MnrG9d8eQ/>> [23. 9. 2025].
- Huliak, R. (2025). *Green Deal je nezmysel a podvod!! Podiel EÚ na tvorbe CO2 je tak malý, že naše opatrenia absolútne nedokážu ovplyvniť klimatickú situáciu* [Video]. Facebook. <<https://www.facebook.com/share/r/1FXBYYgweU/>> [23. 9. 2025].
- Huliak, R. (2023). *Rudolf Huliak (SNS) rozprával vo svojom videu o "teplovaní" slovenskej spoločnosti!* [Video]. YouTube, <<https://www.youtube.com/watch?v=h0XCKz9Z7Gc>> [23. 9. 2025].
- Huliak, R. (2024). *KLÍMA, CO2: MEGAPODVOD, PODVOD DOSLOVNE TISÍCROČIA...* [Status]. Facebook.
- Taraba, T. (2025). *Green Deal sa postupne rozpadá.* [Video]. Facebook. <<https://www.facebook.com/tomastaraba.sk/videos/green-deal-sa-postupne-rozpad%C3%A1/2217560718739491/>> [25. 9. 2025].

Literatúra

- Böhmelt, T., Koubi, V., & Bernauer, T. (2023). Why populism may facilitate non-state actors' access to international environmental institutions. *Environmental Politics*, 32(3), 511–531. <https://doi.org/10.1080/09644016.2022.2105055>
- Brotherton, R., French, C. C., & Pickering, D. D. (2013). Measuring Belief in Conspiracy Theories: The Generic Conspiracist Belief Scale. *Frontiers in Psychology*, 4(279). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00279>
- Brunnengräber, A. (2018). Klimaskeptiker im Aufwind – Wie aus einem Rand- ein breiteres Gesellschaftsphänomen wird. In O. Kühne & F. Weber (Eds.), *Bausteine der Energiewende* (pp. 271–292). Springer VS.
- CO2news. (2025, January 3). Popieranie klimatických zmien bude hlavnou výzvou v roku 2025. <https://www.co2news.sk/2025/01/03/popieranie-klimatickych-zmien-bude-hlavnou-vyzvou-v-roku-2025/> (Accessed September 3, 2025).
- Fischer, K. (2018). Über Wahrheit und Täuschung im verschwörungstheoretischen Sinne. *Vom Umgang mit Fakten*. Wilhelm Fink.
- Forchtner, B., & Kølvrå, C. (2015). The Nature of Nationalism. Populist Radical Right Parties on Countryside and Climate. *Nature and Culture*, 10(2), 199–224. <https://doi.org/10.3167/nc.2015.100204>

- Forchtner, B., Kroneder, A., & Wetzel, D. (2018). Being Skeptical? Exploring Far-Right Climate-Change Communication in Germany. *Environmental Communication*, 12(5), 589–604. <https://doi.org/10.1080/17524032.2018.1470546>
- Forchtner, B., & Özvatan, Ö. (2022). De/legitimising EUrope through the performance of crises – The far-right Alternative for Germany on “climate hysteria” and “corona hysteria”. *Journal of Language and Politics*, 21(2), 208–232. <https://doi.org/10.1075/jlp.21064.for>
- Götz-Votteler, K., & Hespers, S. (2019). *Alternative Wirklichkeiten?* Transcript Verlag.
- Hepfer, K. (2015). *Verschwörungstheorien. Eine philosophische Kritik der Unvernunft*. Transcript Verlag.
- Hoffmann, T. (2015). Cognitive Sociolinguistic Aspects of Football Chants. The Role of Social and Physical Context in Usage-based Construction Grammar. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, 63(3), 273–294. <https://doi.org/10.1515/zaa-2015-0023>
- Humpert, F. et al. (2021). *Auf Kosten des Volkes – Rechtspopulistische Positionen zu Klima und Umwelt*. Europa-Universität und Technische Universität.
- Jacob, K., Schaller, S., & Carius, A. (2020). Populismus und Klimapolitik in Europa. In M. Kaeding, M. Müller, & J. Schmälter (Eds.), *Die Europawahl 2019 – Ringen um die Zukunft Europas* (pp. 301–311). Springer VS.
- Klinker F., Scharloth J., & Szczek J. (2018). *Sprachliche Gewalt: Formen und Effekte von Pejorisierung, verbaler Aggression und Hassrede*. J. B. Metzler.
- Küppers, A. (2022): ‘Climate-Soviets,’ ‘Alarmism,’ and ‘Eco-Dictatorship’: The Framing of Climate Change Scepticism by the Populist Radical Right Alternative for Germany. *German Politics*, 33(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/09644008.2022.2056596>
- Matlach, P., & Janulewicz, Ł. (2021). *Kalter Wind von Rechts – Wie rechte Parteien und Akteur:innen die Klimakrise zu ihren Gunsten missbrauchen*. Institute for Strategic Dialogue.
- Median SK. (2019). Vnímanie konšpiračných teórií generáciou Y [PDF]. https://www.median.sk/pdf/OSTATNE/4619050_SVK_konspiracie_v09MMA.pdf (Accessed September 28, 2025)
- Meilicke, T., & Strobel, C. (2023). Einleitung. In T. Meilicke & C. Strobel (Eds.), *Aufgeheizt – Verschwörungserzählungen rund um die Klimakrise* (pp. 11–17). Bundeszentrale für politische Bildung.
- Mudde, C. (2014). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541–563. <https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>

- Müller, J.-W. (2016). Was ist Populismus? *Zeitschrift für Politische Theorie* 7(2), 187–201. <https://doi.org/10.3224/zpth.v7i2.03>
- Otteni, C., & Weißkircher, M. (2022). AfD gegen die Grünen? Rechtspopulismus und klimapolitische Polarisierung in Deutschland. *Forschungsjournal Soziale Bewegungen*, 35(2), 317–335. <https://doi.org/10.1515/fjsb-2022-0022>
- Pecka, V. (2024, July 25). Proč konspirátoři nenávidějí klimatickou vědu? *Kapitál*. <https://kapital-noviny.sk/konspiratori-nenavideji-klimatickou-vedu/> (Accessed September 23, 2025).
- Radtke, J. et al. (2019). *Energiewende in Zeiten des Populismus*. Springer VS.
- Rensmann, L. (2006). Populismus und Ideologie. In F. Decker (Ed.), *Populismus: Gefahr für die Demokratie oder nützliches Korrektiv?* (pp. 59–80). Springer VS.
- Reusswig, F., et al. (2021). Populismus und Energiewende. *DEMOKON – Research Paper I*. https://demokon.de/files/downloads/demokon_rp1.pdf (Accessed September 15, 2025).
- Reusswig, F., Lass, W., & Bock, S. (2020). Abschied vom NIMBY – Transformationen des Energiewende-Protests und populistischer Diskurs. *Forschungsjournal soziale Bewegungen*, 33(1), 140–160. <https://doi.org/10.1515/fjsb-2020-0012>
- Seidler, J. D. (2016). *Die Verschwörung der Massenmedien. Eine Kulturgeschichte vom Buchhändler-Komplott bis zur Lügenpresse*. Transcript Verlag.
- Selk, V., & Kemmerzell, J. (2022). Positionen zu Nachhaltigkeit im rechten politischen Denken. Fundamentalphosphierung, Neutralisierung und retrograde Adaption. *ZfP - Zeitschrift für Politik*, 69(3), 303–318. <https://doi.org/10.5771/0044-3360-2022-3-303>
- Schaller, S., & Carius, A. (2019). *Convenient Truths – Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe*. Adelphi.
- Scharloth, J. (2017). Ist die AfD eine populistische Partei? Eine Analyse am Beispiel des Landesverbandes Rheinland-Pfalz. *Aptum. Zeitschrift für Sprachkritik und Sprachkultur*, 13(1), 1–15. https://doi.org/10.46771/9783967691559_1
- Sommer, B. et al. (2022). *Rechtspopulismus vs. Klimaschutz? Positionen, Einstellungen, Erklärungsansätze*. Oekom.
- Sturm, G. (2020). Populismus und Klimaschutz – Der AfD-Klimadiskurs. *Soziologiemagazin*, 13(2), 69–92. <https://doi.org/10.3224/soz.v13i2.06>
- Winter, K., Hornsey, M. J., Pummerer, L., & Sassenberg, K. (2022). Anticipating and defusing the role of conspiracy beliefs in shaping opposition

to wind farms. *Nature Energy* 7, 1200–1207.
<https://doi.org/10.1038/s41560-022-01164-w>

Poznámka k financovaniu:

Štúdia je súčasťou projektu APVV-22-0221 Manipulatívne reprezentácie v čase krízy: Jazykové stratégie konšpiračných teórií a alternatívnych právd v nemeckom a slovenskom jazykovom priestore, ktorý financuje Slovenská agentúra pre výskum a vývoj.

Kontakt:

Mgr. Simona Laciková

Katedra germanistiky

Filozofická fakulta

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v

Trnave

Department of German Studies

Faculty of Arts

University of Ss. Cyril and Metho-

dus

Email Address: lacikova1@ucm.sk

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7320-6853>